ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.6.2024
COM(2024) 616 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης του Λουξεμβούργου

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 616 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης του Λουξεμβούργου

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου[1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[2], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

---

1 OJ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

(2) Ο κανονισμός REPowerEU[3], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030»[4] με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και η ενιαία αγορά, αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Σε συνέχεια της εν λόγω ανακοίνωσης, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 14 Φεβρουαρίου 2024, την ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα[5]. Η έκθεση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που καθορίστηκαν.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024[6], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία το Λουξεμβούργο δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Απριλίου 2024, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 11 Μαρτίου 2024. Στις 18 Απριλίου 2024, η Επιτροπή ενέκρινε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2024 του Λουξεμβούργου.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024, τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των

---

3 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου. Περιλαμβάνει επίσης τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών[7]. Οι στόχοι του νέου πλαισίου είναι η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω σταδιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης, καθώς και μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Προωθεί την εθνική ανάληψη ευθύνης και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια περιλαμβάνουν τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτουν χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών[8] στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια θα πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία το αργότερο έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ΑΕΠ, καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του δημόσιου ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά τρία έτη κατ' ανώτατο όριο. Στις [21 Ιουνίου] 2024, η Επιτροπή, προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων, θα παράσχει στα κράτη μέλη καθοδήγηση σχετικά με το περιεχόμενο των σχεδίων και τις μετέπειτα ετήσιες εκθέσεις προόδου τις οποίες θα πρέπει να υποβάλουν και, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, θα τους διαβιβάσει τεχνική καθοδήγηση σχετικά με τις δημοσιονομικές προσαρμογές (πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, κατά περίπτωση). Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων τους και τη διαβούλευση με ανεξάρτητα δημοσιονομικά

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) και οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[8] Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

όργανα, τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς, κατά περίπτωση.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 30 Απριλίου 2021, το Λουξεμβούργο υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου[9], η οποία τροποποιήθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2023 σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη[10]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι το Λουξεμβούργο έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 26 Απριλίου 2024, το Λουξεμβούργο υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 και, στις 25 Απριλίου 2024, το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2024, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση του Λουξεμβούργου σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για το Λουξεμβούργο[11]. Αξιολόγησε την πρόοδο του Λουξεμβούργου όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν

9 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου (10155/2021).

10 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 17ης Ιανουαρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 13ης Ιουλίου 2021 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου (16022/2022).

11 SWD(2024) 616 final.

περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο του Λουξεμβούργου όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat[12], το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης του Λουξεμβούργο αυξήθηκε από 0,3 % του ΑΕΠ το 2022 σε 1,3 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 24,7 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 25,7 % στα τέλη του 2023.

(11) Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε στο Λουξεμβούργο να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής[13], λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνέστησε στο Λουξεμβούργο να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στο Λουξεμβούργο να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός[14] ήταν επεκτατικός, κατά 3,2 % του ΑΕΠ, σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε επεκτατική συμβολή ύψους 2,7 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Η επεκτατική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) οφειλόταν σε μη στοχευμένα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, στις μόνιμες αυξήσεις των μισθών του δημόσιου τομέα και των κοινωνικών παροχών, καθώς και στις υψηλότερες δημόσιες επενδύσεις και στη μείωση κατά μία εκατοστιαία μονάδα των συντελεστών ΦΠΑ το 2023. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 δεν ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου. Οι δαπάνες που

---

12 Eurostat — Δείκτες ευρώ, 22.4.2024.

13 Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος του Λουξεμβούργου το 2023, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 5,6 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής αύξησης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

14 Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο εκείνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και εκείνες που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ ανήλθαν στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 4,7 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά αύξηση κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Το Λουξεμβούργο χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ. Το Λουξεμβούργο χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, όπως οι δημόσιες μεταφορές, η ενεργειακή απόδοση και η πράσινη κινητικότητα, καθώς και οι ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ.

(12) Οι βασικές προβολές του προγράμματος σταθερότητας 2024 μπορούν να συνοψιστούν ως εξής. Σύμφωνα με το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 2,0 % το 2024 και κατά 3,0 % το 2025, ενώ ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 1,9 % το 2024 και 3,2 % το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί σε 1,2 % του ΑΕΠ το 2024 και να παραμείνει σταθερό σε 1,2 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 26,5 % έως τα τέλη του 2024 και 26,9 % έως τα τέλη του 2025. Μετά το 2025 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί σταδιακά σε 0,9 % του ΑΕΠ το 2026 και να παραμείνει σταθερό το 2027. Επομένως, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Αντίστοιχα, μετά το 2025, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί σταδιακά σε 27,3 % το 2026 και να παραμείνει σταθερός το 2027.

(13) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,4 % το 2024 και κατά 2,3 % το 2025, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 2,3 % το 2024 και 2,0 % το 2025.

(14) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 1,7 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 27,1 % έως τα τέλη του 2024. Η αύξηση του δείκτη ελλείμματος το 2024 αντανακλά κυρίως τις συνεχιζόμενες υψηλές δαπάνες για τις αμοιβές εξαρτημένης εργασίας των δημόσιων υπαλλήλων και τις κοινωνικές παροχές λόγω της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής και της μείωσης των εσόδων που οφείλεται κυρίως σε μέτρα διακριτικής ευχέρειας, όπως π.χ. η προσαρμογή προς τα πάνω των κλιμακίων φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και η αποζημίωση των επιχειρήσεων για την τρίτη δόση τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών του 2023 μέσω μείωσης των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης το 2024. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι επεκτατικός κατά 0,4 % του ΑΕΠ το 2024.

(15) Δαπάνες ύψους 0,1 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2024, έναντι λιγότερου από 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο και το χρέος της γενικής κυβέρνησης του Λουξεμβούργου.

(16) Στις 14 Ιουλίου 2023, το Συμβούλιο συνέστησε[15] στο Λουξεμβούργο να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών[16] το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 4,8 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες του Λουξεμβούργου προβλέπεται να αυξηθούν κατά 6,8 % το 2024, ποσοστό που είναι υψηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Η εν λόγω υπέρβαση του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 0,9 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό ενδέχεται να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(17) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στο Λουξεμβούργο να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο διευκρίνισε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, το Λουξεμβούργο θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος[17] των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,9 % του ΑΕΠ το 2023 και προβλέπεται να ανέλθει σε 0,5 % το 2024 και σε 0,3 % το 2025. Ειδικότερα, τα μέτρα για τον περιορισμό της αύξησης των τιμών του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας και οι επιδοτήσεις για τη συγκράτηση του κόστους θέρμανσης θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ το 2024 και το 2025[18].

(18) Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 0,5 % του ΑΕΠ το 2024, έναντι επεκτατικής συμβολής των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών[19] στον δημοσιονομικό προσανατολισμό ύψους 0,3 % του ΑΕΠ κατά το εν

---

15 Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 του Λουξεμβούργου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 του Λουξεμβούργου (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 145).

16 Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

17 Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

18 Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής εικάζεται, καταρχήν, ότι τα μέτρα τα οποία, σύμφωνα με το Λουξεμβούργο, παραμένουν σε ισχύ έως τα τέλη του 2024 θα έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις και το 2025.

19 Για τη μέτρηση της συμβολής αυτής χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών της γενικής κυβέρνησης, χωρίς i) τις πρόσθετες δημοσιονομικές επιπτώσεις των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) τις έκτακτες δαπάνες, iii) τις δαπάνες για την κυκλική ανεργία και iv) τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον

λόγω έτος. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν προβλέπεται να καταργηθούν σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Αυτό ενδέχεται να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Επιπλέον, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν πλήρως για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Τούτο ενδέχεται επίσης να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας που στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2024 (0,4 % το 2023), εκ των οποίων λιγότερο από το 0,1 % του ΑΕΠ διατηρεί το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης (0,3 % το 2023).

(19) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στο Λουξεμβούργο να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να μειωθούν οριακά στο 4,6 % του ΑΕΠ το 2024 (από 4,7 % του ΑΕΠ το 2023). Τούτο οφείλεται κυρίως στην καθυστέρηση παράδοσης στρατιωτικού δορυφόρου, η οποία αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί το 2025. Λαμβανομένου υπόψη αυτού του πρόσθετου παράγοντα και δεδομένου ότι ο δείκτης δημόσιων επενδύσεων του Λουξεμβούργου προς το ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει σταθερός και σε υψηλό επίπεδο εντός του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής, οι δημόσιες επενδύσεις το 2024 εκτιμάται ότι συνάδουν με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, αναμένεται να αυξηθούν στο 0,2 % του ΑΕΠ το 2024 από 0,1 % του ΑΕΠ το 2023.

(20) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 1,9 % του ΑΕΠ το 2025. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 28,5 % έως τα τέλη του 2025. Η αύξηση του δείκτη του ελλείμματος το 2025 οφείλεται κυρίως στις υψηλότερες δαπάνες για αμοιβές εξαρτημένης εργασίας των δημόσιων υπαλλήλων, κοινωνικές παροχές και δημόσιες επενδύσεις.

(21) Η προβλεπόμενη δημογραφική μετατόπιση προς τη γήρανση του πληθυσμού, σε συνδυασμό με τη μείωση της καθαρής μετανάστευσης, προβλέπεται να αυξήσει σημαντικά τις δημόσιες συνταξιοδοτικές δαπάνες τις επόμενες δεκαετίες. Οι συνταξιοδοτικές δαπάνες προβλέπεται να υπερβούν τα έσοδα από τις εισφορές το δεύτερο ήμισυ της τρέχουσας δεκαετίας, με το έλλειμμα αυτό να διευρύνεται σταδιακά στη συνέχεια. Η ανισορροπία αυτή μπορεί να αποδοθεί σε μεγάλο βαθμό στον αυξανόμενο αριθμό συνταξιούχων ανά εργαζόμενο, ως συνέπεια της γήρανσης του πληθυσμού, γεγονός που οδηγεί σε υψηλότερο δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων. Στην έκθεση της Επιτροπής του 2024 για τη δημογραφική γήρανση, χωρίς προσαρμογές πολιτικής, το αποθεματικό που προορίζεται για την προστασία της οικονομικής ισορροπίας του συνταξιοδοτικού συστήματος προβλέπεται να μειωθεί

μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, σε σχέση με τον μεσοπρόθεσμο (10ετή) μέσο ρυθμό αύξησης του δυνητικού ονομαστικού ΑΕΠ, εκφραζόμενη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ.

κάτω από το όριο που προβλέπει η εθνική νομοθεσία έως τις αρχές της δεκαετίας του 2040. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, μόλις καλυφθεί το όριο αυτό, το αποθεματικό θα εξαντληθεί εντός 5 ή 6 ετών. Μακροπρόθεσμα, η αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών αναμένεται να διπλασιαστεί και να φθάσει περίπου το 17 % του ΑΕΠ έως το 2070 —δυνητικά το υψηλότερο ποσοστό εντός της ΕΕ. Αυτό θα θέσει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος του Λουξεμβούργου, ενώ παράλληλα θα αυξήσει το δημόσιο χρέος. Τα μέτρα για την ενθάρρυνση της παράτασης του επαγγελματικού βίου και των υψηλότερων ποσοστών συμμετοχής των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος και θα στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη.

(22) Η ταχεία αύξηση του πληθυσμού και η αύξηση της παροχής ενυπόθηκων δανείων υπερέβησαν την αύξηση της προσφοράς στην αγορά κατοικιών κατά τη δεκαετία που προηγήθηκε του πρόσφατου ενεργειακού κλυδωνισμού. Η ακαμψία της προσφοράς κατοικιών οφείλεται κυρίως στις πρακτικές κατακράτησης της γης. Η κατάσταση αυτή έχει οδηγήσει σε σημαντική έλλειψη κατοικιών, αύξηση του κόστους, καθώς και κινδύνους υπερτίμησης της αγοράς και μειωμένης οικονομικής προσιτότητας, ζητήματα τα οποία επηρεάζουν δυσανάλογα τους ευάλωτους πληθυσμούς και ενδέχεται επίσης να επηρεάσουν την ελκυστικότητα του Λουξεμβούργου τόσο για τους εργαζομένους όσο και για τις επιχειρήσεις. Το 2023 η αγορά κατοικιών σημείωσε απότομη κάμψη λόγω των καθυστερημένων επιπτώσεων που είχαν οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας και η αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής, οι οποίες κλόνισαν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η επακόλουθη πτώση της προσφοράς νέων κατοικιών και γης, που έφθασε σε πρωτοφανή χαμηλά επίπεδα, εμπόδισε τις αναγκαίες διορθώσεις των τιμών και προκάλεσε σημαντική μείωση της κατασκευαστικής δραστηριότητας. Οι μακροχρόνιες προσπάθειες για τη σταθεροποίηση των τιμών της αγοράς είχαν ανεπιτυχή έκβαση, εν μέρει επειδή το φορολογικό σύστημα αποφέρει περισσότερα έσοδα από τις πωλήσεις και τις αγορές ακινήτων απ’ ό,τι από την ιδιοκτησία, γεγονός που συμβάλλει στην ανελαστικότητα των τιμών και στις κυκλικές αυξήσεις. Παρόλο που τα πρόσφατα δημοσιονομικά μέτρα έχουν αμβλύνει την οικονομική πίεση στα νοικοκυριά και στον κατασκευαστικό κλάδο, οι επιδοτήσεις για την ιδιοκτησία κατοικιών έχουν διογκώσει τις προ φόρων τιμές των κατοικιών, προς όφελος κυρίως των εύπορων ιδιοκτητών και επενδυτών.

(23) Το Λουξεμβούργο είναι μια μικρή και ανοικτή οικονομία με μεγάλο διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα, στον οποίο πολλοί πολυεθνικοί όμιλοι διοχετεύουν μεγάλες χρηματοοικονομικές εισροές και εκροές στο πλαίσιο των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Ωστόσο, ένα σημαντικό μέρος αυτής της δραστηριότητας πραγματοποιείται μεταξύ οντοτήτων εντός πολυεθνικών ομίλων. Οι οντότητες αυτές ενδέχεται να είναι σε θέση να εκμεταλλευτούν τα κενά του φορολογικού συστήματος του Λουξεμβούργου που μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα. Ανησυχίες εξακολουθούν να προκαλούν μέτρα των οποίων το πεδίο εφαρμογής είναι υπερβολικά περιορισμένο, καθώς αυτά καθιστούν δυνατή τη χαμηλή ή μηδενική παρακράτηση φόρου στην πηγή επί των πληρωμών τόκων και δικαιωμάτων προς δικαιοδοσίες που εφαρμόζουν χαμηλή και μηδενική φορολογία[20]. Η οδηγία για τον πυλώνα 2 τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2024 στο Λουξεμβούργο, θεσπίζοντας ελάχιστο πραγματικό συντελεστή φορολογίας εταιρειών ύψους 15 % για τις πολυεθνικές που

[20] Περιοχές δικαιοδοσίας που εφαρμόζουν χαμηλή ή μηδενική φορολογία, πέραν των χωρών που περιλαμβάνονται στον ενωσιακό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών δικαιοδοσίας.

δραστηριοποιούνται στη χώρα. Λόγω του πεδίου εφαρμογής της, η οδηγία αναμένεται να αντιμετωπίσει μόνο εν μέρει το ζήτημα των εξερχόμενων πληρωμών, δεδομένου ότι περιορίζεται στις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες και εξαιρεί ορισμένους τομείς.

(24) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU μόλις εγκριθεί, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας του Λουξεμβούργου μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο το Λουξεμβούργο να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(25) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, το Λουξεμβούργο οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η επανεξέταση αυτή αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Μολονότι το Λουξεμβούργο έχει σημειώσει ορισμένη πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα. Το Λουξεμβούργο εξακολουθεί να εμφανίζει σημαντικές κοινωνικοοικονομικές ανισότητες μεταξύ πόλεων, κωμοπόλεων, προαστίων και μη αστικών περιοχών. Είναι σημαντικό να επιταχυνθεί η εφαρμογή της πολιτικής συνοχής, και οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ταχεία υλοποίηση επενδύσεων που σχετίζονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα οι επενδύσεις στις δεξιότητες με σκοπό τη διευκόλυνση των αλλαγών στη σταδιοδρομία και της επαγγελματικής κινητικότητας σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, με ιδιαίτερη προσοχή στους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα με χαμηλό επίπεδο προσόντων, καθώς και στη δραστηριοποίηση και την κοινωνική ένταξη ευάλωτων ατόμων, ιδίως εκείνων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Η εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, ιδίως η ένταξη των μειονεκτούντων μαθητών μέσω ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, εξακολουθεί να είναι σημαντική. Το Λουξεμβούργο θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, προκειμένου να στηρίξει τον βιομηχανικό μετασχηματισμό, ιδίως επενδύοντας σε στρατηγικές αξιακές αλυσίδες, όπως η βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, η απανθρακοποίηση των ενεργοβόρων βιομηχανιών και η ψηφιακή καινοτομία.

(26) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, το Λουξεμβούργο αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος οι οποίες επιτείνουν την ανισότητα και ζητήματα που σχετίζονται με τις επιχειρηματικές επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας και της ανάπτυξης, την ενεργειακή πολιτική και την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων δυνητικών φραγμών στη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα και ζητημάτων που αφορούν το δίκτυο μεταφορών.

(27) Οι βασικές δεξιότητες και οι συνολικές επιδόσεις των μαθητών εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το κοινωνικοοικονομικό και γλωσσικό τους υπόβαθρο. Τα μέσα επίπεδα βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην ηλικία των 15 ετών, όπως μετρήθηκαν από το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) στην τελευταία έρευνα του 2018 στην οποία συμμετείχε το Λουξεμβούργο, είναι σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το χάσμα μεταξύ προνομιούχων μαθητών και μειονεκτούντων συμμαθητών τους είναι μεγαλύτερο στο Λουξεμβούργο απ' ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη χώρα της ΕΕ. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν εφοδιάζει όλους τους μαθητές με τις αναγκαίες βασικές δεξιότητες για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας της χώρας. Οι εθνικές δοκιμασίες ικανοτήτων δείχνουν ότι, όταν οι μαθητές ξεκινούν το σχολείο, διαθέτουν τις βασικές δεξιότητες για να αρχίσουν να αποκτούν γραμματισμό, παρόλο που υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις αρχικές τους δεξιότητες. Ωστόσο, όταν ξεκινούν το 3ο έτος δημοτικού, στην ηλικία των 8 ετών, το χάσμα δεξιοτήτων διευρύνεται. Οι επιδόσεις των μαθητών στη γερμανική κατανόηση κειμένου και στα μαθηματικά σημειώνουν αισθητή πτώση, ιδίως οι επιδόσεις των μαθητών που προέρχονται από μειονεκτικό υπόβαθρο ή εκείνων των οποίων η πρώτη γλώσσα δεν είναι ούτε η γερμανική ούτε η λουξεμβουργιανή. Η πράσινη μετάβαση συνεπάγεται διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, έχει αυξηθεί η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανειδίκευση, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κίνδυνοι αναντιστοιχιών δεξιοτήτων.

(28) Η συμμετοχή στην κατάρτιση τους τελευταίους 12 μήνες υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ (50 % έναντι 46,6 %), αλλά παραμένει άνιση μεταξύ των ομάδων. Αν και το ποσοστό αυτό είναι πολύ υψηλό μεταξύ των ανέργων, υστερεί για τα άτομα με χαμηλές δεξιότητες (24,2 %) και για τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας (32,5 %). Οι τομεακές μελέτες για τα επαγγέλματα και τις δεξιότητες που διεξάγονται από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης σε συνεργασία με την ομοσπονδία επιχειρήσεων (Union des entreprises luxembourgeoises) δείχνουν ότι, σε όλους τους κλάδους, συνεχώς αυξάνονται οι απαιτήσεις όσον αφορά τις απαραίτητες δεξιότητες σε όλους τους τομείς, ιδίως η σημασία των διεπιστημονικών δεξιοτήτων (συμπεριφορικών, ψηφιακών, διαχειριστικών, γλωσσικών κ.λπ.) και η ικανότητα προσαρμογής στις αλλαγές. Μολονότι ο ΟΟΣΑ επιβεβαίωσε τις υψηλές επιδόσεις του Λουξεμβούργου όσον αφορά τις δεξιότητες το 2023, επισήμανε επίσης σημαντικές προκλήσεις, όπως οι ελλείψεις ταλέντων, η χαμηλή συμμετοχή των πλέον μειονεκτούντων ατόμων στην εκπαίδευση ενηλίκων και η έλλειψη αξιόπιστων δεδομένων σχετικά με τις ανάγκες σε δεξιότητες. Παρά τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες των τελευταίων ετών για την προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης μεταξύ των ατόμων που αναζητούν εργασία, την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψηφιοποίησης και την ενίσχυση της ικανότητας πρόβλεψης των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες, εξακολουθούν να απαιτούνται αποτελεσματικές λύσεις ώστε να βελτιωθεί η πρόσβαση στη διά βίου μάθηση για τους λιγότερο ειδικευμένους και τους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένους.

(29) Η παραγωγικότητα της εργασίας στο Λουξεμβούργο παραμένει μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Ωστόσο, σημειώθηκε σημαντική μείωση μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία επιταχύνθηκε πρόσφατα. Επί δεκαετίες οι επιχειρηματικές επενδύσεις ήταν μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ, ιδίως στον τομέα της Ε&Α. Τα παραδοσιακά χαμηλά επίπεδα επενδύσεων, που δικαιολογούνται από τις μειωμένες ανάγκες της προσανατολισμένης στις υπηρεσίες οικονομίας του Λουξεμβούργου, ενδέχεται να μην επαρκούν πλέον υπό το πρίσμα των αναδυόμενων προκλήσεων της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, που προστίθενται στις προϋπάρχουσες προκλήσεις. Η έλλειψη εργαζομένων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τις επενδύσεις, και το ζήτημα αυτό ενδέχεται να επιδεινωθεί λόγω των υψηλών τιμών των κατοικιών, του μεγάλου χρόνου μετακίνησης από και προς τον τόπο εργασίας και της κυκλοφοριακής συμφόρησης, παράγοντες που μειώνουν την ελκυστικότητα του Λουξεμβούργου ως χώρου εργασίας. Οι τρεις τιμαριθμικές αναπροσαρμογές των μισθών που προκλήθηκαν από τον υψηλό πληθωρισμό το 2023 —κάτι που συνέβη για πρώτη φορά— έχουν διαβρώσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων σε διάφορους τομείς, γεγονός το οποίο έπληξε περισσότερο τους μη χρηματοπιστωτικούς επιχειρηματικούς τομείς, ιδίως τους λιγότερο παραγωγικούς. Εάν συνεχιστεί η τάση αυτή, ενδέχεται να παρεμποδίσει τις επενδύσεις σε αναξιοποίητες ζώνες και να επηρεάσει τις αποφάσεις μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων.

(30) Η δημόσια στήριξη για την επιχειρηματική καινοτομία στο Λουξεμβούργο είναι περιορισμένη επί του παρόντος σε σύγκριση με άλλες χώρες, οι οποίες συχνά παρέχουν έμμεση στήριξη μέσω πιστώσεων φόρου για Ε&Α. Η κυβέρνηση αφιερώνει επί του παρόντος το 25 % του οικείου προϋπολογισμού για την Ε&Α σε συγκεκριμένα έργα, σε ορισμένα από τα οποία συμμετέχουν εταίροι από τον ιδιωτικό τομέα, ενώ το μεγαλύτερο μέρος, 75%, διατίθεται στη στήριξη ιδρυμάτων. Η επιχειρηματική Ε&Α λαμβάνει σχετικά μικρό μέρος της χρηματοδότησής της (6 %) από την κυβέρνηση. Για την αποτελεσματικότερη στήριξη της καινοτομίας, το Λουξεμβούργο θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο ενίσχυσης του μοντέλου χρηματοδότησής του, ώστε να συμπεριλάβει περισσότερα συνεργατικά έργα με τον ιδιωτικό τομέα. Με την άμεση επένδυση στην καθοδηγούμενη από τις επιχειρήσεις καινοτομία, η χώρα έχει τη δυνατότητα να τονώσει τις ιδιωτικές προσπάθειες Ε&Α και να αυξήσει τη συνολική παραγωγικότητά της.

(31) Η διατήρηση του ρόλου του Λουξεμβούργου ως παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού κόμβου με παράλληλη διασφάλιση μιας εύρωστης εγχώριας οικονομίας αποτελεί σημαντική πρόκληση. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας, ο οποίος συνεισφέρει σχεδόν το ένα τρίτο του ΑΕΠ, ωφελήθηκε σε μεγάλο βαθμό από τη διεθνή ολοκλήρωση. Ωστόσο, η προστιθέμενη αξία του τομέα ανά εργαζόμενο μειώθηκε κατά 15 % από το 2021 έως το 2023, μείωση η οποία έχει διπλασιαστεί από το 2007, γεγονός που υποδηλώνει μειωμένα κέρδη από την παγκόσμια συμμετοχή. Με την υποχώρηση της παραγωγικότητας, η διαφοροποίηση θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση της έκθεσης στις παγκόσμιες μεταβολές του εμπορίου και του χρηματοπιστωτικού τομέα. Επιπλέον, το χάσμα μεταξύ του ΑΕΠ και του εθνικού εισοδήματος ανέρχεται πλέον στο 30 % του ΑΕΠ, μια διαφορά που έχει αυξηθεί μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Η ενθάρρυνση των επενδύσεων σε τοπικά έργα Ε&Α υψηλής αξίας θα μπορούσε να μειώσει το χάσμα μεταξύ ΑΕΠ και ΑΕΕ και να στηρίξει τον εθνικό πλούτο και την εθνική ισότητα.

(32) Το ενεργειακό σύστημα του Λουξεμβούργου χαρακτηρίζεται από την υψηλή εξάρτησή του από τις εισαγωγές και τα ορυκτά καύσιμα (77 % του ενεργειακού μείγματος το 2022). Η χώρα είναι μεγάλος καθαρός εισαγωγέας ενέργειας. Εξαρτάται

σχεδόν εξ ολοκλήρου από τις εισαγωγές πρωτογενούς ενέργειας, με ποσοστό εξάρτησης 91 % το 2022. Η συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας ανήλθε σε 782 MW το 2023, σημειώνοντας αύξηση κατά 13,5 % από το 2022. Ωστόσο, το μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας παραμένει μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ.

(33) Το Λουξεμβούργο έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο ως προς την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το 2030 σχετικά με την ενεργειακή απόδοση, αν και τα περισσότερα προγράμματα εξακολουθούν να βασίζονται σε επιχορηγήσεις και η χρήση χρηματοδοτικών μέσων εξακολουθεί να είναι πολύ περιορισμένη, ιδίως για τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία. Τα καλύτερα αποτελέσματα σημειώθηκαν στον τομέα των υπηρεσιών, ενώ ο οικιστικός τομέας πρέπει ακόμη να καλύψει την υστέρηση: η οικεία τελική κατανάλωση ενέργειας παρέμεινε σταθερή από το 2015. Θα χρειαστούν περαιτέρω αυξήσεις του επιπέδου φιλοδοξίας για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της ενεργειακής απόδοσης προκειμένου το Λουξεμβούργο να επιτύχει τους ενεργειακούς στόχους του για το 2030 —να εξασφαλίσει το 25 % της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και να μειώσει την τελική κατανάλωση ενέργειας κατά 40 % έως 44 % σε σύγκριση με το 2007. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση.

(34) Η κυκλοφοριακή συμφόρηση επιβαρύνει την οικονομία και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Οι οδικές μεταφορές εξακολουθούν να είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου του Λουξεμβούργου και παραμένουν καίριας σημασίας για την απανθρακοποίηση. Η μετάβαση του Λουξεμβούργου σε βιώσιμες μεταφορές σημειώνει πρόοδο, με το μερίδιο των ελαφρών ηλεκτρικών οχημάτων να υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις για να αυξηθεί το μερίδιο των σιδηροδρομικών επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών, καθώς το οδικό δίκτυο χρησιμοποιείται για το 86 % των επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών, μεταξύ άλλων στις παραμεθόριες περιοχές ώστε να ενισχυθεί η διασυνοριακή συνδεσιμότητα.

(35) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 2024 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να εφαρμόσουν τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Όσον αφορά το Λουξεμβούργο, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

ΣΥΝΙΣΤΑ στο Λουξεμβούργο να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Να προβεί σε σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας πριν από την περίοδο θέρμανσης 2024/2025. Να ασχοληθεί με τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, ιδίως με τον περιορισμό των επιλογών πρόωρης συνταξιοδότησης και την αύξηση του ποσοστού

απασχόλησης για εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας. Να επιταχύνει την έγκριση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τη χρήση γης και μιας μεταρρύθμισης του φόρου ακίνητης περιουσίας, και να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη συνοικιακών έργων μεγάλης κλίμακας σε κρατικές εκτάσεις. Να αυξήσει τα μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, συγκεκριμένα με τη διασφάλιση επαρκούς φορολόγησης των εξερχόμενων πληρωμών τόκων και δικαιωμάτων σε δικαιοδοσίες που εφαρμόζουν μηδενική/χαμηλή φορολογία.

2. Να συνεχίσει την ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU μόλις εγκριθεί, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις δυνατότητες βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη.

3. Να βελτιώσει τις επιδόσεις και την ισότητα του σχολικού εκπαιδευτικού συστήματος, μεταξύ άλλων με την προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των μειονεκτούντων μαθητών και εκείνων που προέρχονται από διάφορα γλωσσικά υπόβαθρα. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, ιδίως για την πράσινη μετάβαση.

4. Να τονώσει την ανταγωνιστικότητα μέσω της στήριξης των επιχειρηματικών επενδύσεων και των επενδύσεων σε αναξιοποίητες ζώνες, ιδίως σε δραστηριότητες υψηλής έντασης έρευνας και ανάπτυξης. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα επενδύοντας στην ενεργειακή απόδοση και στην ανανεώσιμη ενέργεια. Να προωθήσει περαιτέρω τον εξηλεκτρισμό των μεταφορών και να επενδύσει σε δίκτυα και υποδομές δημόσιων μεταφορών.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος